

Frü Ragnhild Dale har også svart på
spørsmål nr. 23 om bordskikk til hverdags.

De gamle husene her i Tovdal hadde
en dagligstue hvor de sov, spiste
og kokte maten på åpen iver.

De som bor i slike gamle hus
brøker det ofte slike luda, men
de har fått over. Andre steder har
de laget kammeret om til kjøkken.

1. De hadde langbord hvor alle spiste.
Før de begynte med tallerkner spis-
te de grøt like av gryte. De satte
de gryte på en benk, og så satte
en seg på hver side, skrens over
benken, og tok for seg av grøten.
Jeg spør om husbonden spiste først.
"Nei, det var dei som var mest
svoltne." Ingen bestemt rang.

2-3-4. Alle spiste sammen og sam-
me mat. Like er det nå også.

5. Ja.

6. Alle spiser på kjøkkenet, bare til
høytider spiser de i stua.

7. Husbonden satt i høysetet, for bad-
enden. Bare hvis fremmede var
til stede, ble den fremmede satt
der og husbonden ved siden av.
Ellers hadde ingen faste plasser.

8. Nei

9. Ja. Det er ved badenden innerst i
stua.

10. På samme måten.

11. Det var så som så med det. Men
de tok av seg lita.

12. Alle spiste av samme fat og saig

0025

2.

mjølke av samme Koppene. Da fru Dale begynte å gi huslyden en Kopp hver, for 60 år siden, spurte mannen om hun ville "måte" mjølken for dem. Da begynte hun også med tallerkner og gaffer, først til gjester og siden til huslyden. Koppene var so krüsting.

U. h. t. gränten er det vist så mange måter å spise den på at det kunne skrives doktoravhandlinger om det. Noen drar, f. eks., skjeia tre ganger ut av munnene for å spise alt av den. Andre smur og smur på tallerknen og spiser seg rundt den og inn til midten o. s. v.

13. Bare gräutgryta. Gjester spiste som regel ikke ved familiens bord.
14. Ja, f. eks. den spetete fjelläiren. Den ble renset og lagt mellom flatt bröd. Det kaltes "bite".
15. Ikke så nøye.
16. Det brukes vist ikke nå.
17. Omkring 1890 fiske gjester gaffer. For den tid spiste alle med fingre. Etterhvert ble det vanlig med gaffel.
18. Nei, de brukte bakkemiver til mat.
19. Hver hadde sin skje med merke i, men de ble rasket så langt tilbake som 83 åringen husker. På nabogården har mannen først sluttet med truskjeia for et par år siden.
20. Fra fellesfat gikk de over til sken. Høy tallerkner, det er 50-60 år siden.

Blank lined page with a grid of 25 horizontal rows.

4886

- 21. (Vi, aldri i gamle dager. Vi bruker alle røksdike, og hvite ducker blir bare brukt til stas.
- 22. Bordene er helst malt, eller med røksdike på.
- 23-24-25. Alle fikk forsyne seg som de ville bortsett fra morgenmåltidet. De ble brødet rasjonert. Alle fikk en kvart liter flattbrød, enten det var menn eller kvinner. Børna fikk ikke morgenmat. De stod gjerne senere opp, og de måtte da renke til stampegrøtten kom kl. 10.
- 26. Ingen regel for det.
- 27. En gammel mann her i Trondal var nåye på at tjenestjentene var pene, for de skulle bygge maten til barna, og han ville ikke at stygge jenter skulle bygge for dem.
- 28. Det almindelige er at hver lever sin bordsønn stilt. Til anledningene, bryllup f. eks., synger de et vers.
- 29. De snakket alvorleg og lavmelt.
- 30. Det var ikke pent.
- 31. Ungene gikk slett ikke an.
- 32. Det var det reulige.
- 33. (Vi, de gikk pent og stille fra bordet, men ingen takket for maten.
- 34. Ingen ting.
- 35. Den fremmede fikk en stol til hushyden var ferdig med å spise. På ble det dekket på nytt til ham, for han skulle ha litt ekstra servering.

36. Hvis han kom litt lengre vei, fikket han straks mat.

37-38. Det er det samme nå.

39. Nei, bare godt kjente. Fremmede skulle spise i stua. Ingen spiste med ham eller inderholdt ham. De bare sørget for at han fikk mat.

40. Ja, man er da bestjeden.

41. Hvis det er en gjest en kjenner, sitter gjerne verken inne og "rør" med ham. Er det en fremmed, f. eks. en emisar, spiser han uten inderholdning.
